

saa, at man kunde bebreide Regjeringen, at den har stillet sig noget uwilligt mod dem og har ladet dem vore op og udbrede sig som private Skoler uden tilstræffelig at overveie, om de ikke hvilede paa en Tanke, der var saa smuk og rigtig, at Staten burde lyse dem i Kuld og Kjøen og indføre dem som et fuldt berettiget Led i vor offentlige Underviisnings hele Ordning. Det være nu, som det vil, saa er det vist, at disse Skoler staae som frie Anstalter, og at Regjeringen ifkun yder dem et Tilskud, og det er dog Noget, som vi vel kunne forsvare at gjøre ligeoverfor Skoler, for hvilke der fra Befolkningens Side offres saa overordentlig Meget. I Befolkningens Deeltagelse gennem saamange Aar ligger en Dom, en fuld Sikkerhed for, at disse Skoler maae gjøre en ikke ringe Gavn. Det kan være meget muligt, at den Tid kan komme, da Staten bør drage sit Tilskud reent tilbage, og skulde det gjøres afhængig af Indførelsen af en Examen, siger jeg; Lader os saa hellere tage Tilskuddet strax og heelt bort. Jeg troer imidlertid ikke, at Tiden endnu er kommen til at trække dette Tilskud tilbage, og denne min Mening støtter sig paa den samme Omstændighed, som jeg før anførte som Grund til, at Skolernes Underviisning i Regelen ikke længer havde den Værdighed eller meddelees af saadanne Lærerekræfter, som man fra Begyndelsen af ansaae for nødvendige, den Omstændighed nemlig, at Befolkningen ikke endnu ret kan bedømme, hvilken Betydning en saadan mere omfattende Underviisning har, at den ikke er rigtig moden dertil. Naar derimod Tilstanden i den Henseende er fredeen fremad, og hertil ville de mindre Skoler hjælpe, middelbart og umiddelbart, kan Statens Stilling maaffee blive en anden. Hverpaa tyder ogsaa den Kjendsgjerning, at Betalingen for Underviisningen ved saadanne Skoler har været meget højere, i Nødning vel endogsaa det Dobbelte af, hvad det nu i Almindelighed er; men Følgen var da ogsaa, at forholdsvis saa Elever søgte dertil, medens de nu strømme til Skolerne i stort Antal, og det vist ikke mindst, fordi Betalingen er sat lavere, og Skolerne ligge nærmere. Dette tyder paa, at Befolkningen ikke endnu har saa fuld Overbeviisning om saadanne højere,

mere omfattende, Skolers Nytte, at den vil offere det Fornødne derfor, selv om den tværigt kunde gjøre det, og, saalænge det er Tilfældet, troer jeg, vi bør vedblive at lade Staten yde Tilskud. Jeg vilde ønske, at den Tid allerede var kommen, da Befolkningen ganske anderledes sølte, at det ikke alene gjaldt om at faae en lidt større Underviisning end den, Almueffolen kan give, men at, jo fuldkomnere den var, des større Offre maatte der bringes. Var det Tilfældet, kunde man maaffee antage det Forslag, der gaaer ud paa at nedsette det egentlige Tilskud; men nu troer jeg, som sagt, at det er for tidligt. Med Hensyn til det andet foreliggende Forslag, det at bevilge et Tilskud til Tripladser for uformuende og begavede Elever, er jeg ikke saa lidt i Tvivl om, hvorvidt det vil vise sig hensigtsmæssigt eller ikke. Hvad der navnlig for mig staaer som betænkeligt, er, at det vil være vanskeligt at fordele disse Tripladser. Naar man lægger det, som det er antydnet i Betænkningen, i Skoleraadets Haand, vil det vistnok have mindre Betænkelighed, end naar man, som det blev foreslaaet for et Par Aar siden, lagde det i Ministerens Haand. Men jeg troer dog ikke, at Skoleraadene have vist, at de have Die for, hvad det ved Folkehøjskolerne kommer an paa, idetmindste ikke, naar man seer den Maade, hvorpaa de fordele deres Bidrag mellem Højskolerne. Har man noget Kjendskab til de forskjellige Højskoler, vil man træffe paa de besynderligste Fordelinger, som kun kunne være udgaaede af en fuldstændig vrang Opfattelse af disse Skolers hele Natur og Liv. Jeg er frygtfuld for, at der, trods alle Forsigtighedsforholdsregler, man i den Henseende kunde træffe for ikke at binde dem, som man giver fri Underviisning, til nogen bestemt Skole, desuagtet kan indsnige sig ikke saa Misbrug, men forøvrigt ere 6,600 Rd. i Forhold til det store Formaal, ogsaa at lade disse Skoler erholde Tripladser, saaledes som de findes ved de andre offentlige Skoler, en saa ringe Sum, at det synes mig, at man vel kan gaae ind paa denne Bevilling som et Forsøg paa et Aar. Det forekommer mig ogsaa, naar den høitærede Minister erklærede, at man helst maatte opsætte det, indtil man fik en Commission nedsat, at